

Tyresö kyrka

Antikvarisk kontroll vid fönsterrenovering etapp 2, Tyresö kyrka,
Tyresö socken, Tyresö kommun, Södermanland

Lisa Sundström
Rapport 2007:34

Tyresö kyrka

Antikvarisk kontroll vid fönsterrenovering etapp 2, Tyresö kyrka, Tyresö socken, Tyresö kommun, Södermanland

Lisa Sundström
Rapport 2007:34

Rapporten finns i PDF-format på adressen
stockholms.lans.museum

Sickla Industriväg 5B, 131 34 Nacka
Tel 08-586 194 00 Fax 08-32 32 72
Webb: stockholms.lans.museum

© Stockholms läns museum
Produktion: Stockholms läns museum

Allmänt kartmaterial: Lantmäteriverket. Medgivande 97.0133

Nacka 2007

Innehåll

Sammanfattning av utförda åtgärder	7
Administrativa uppgifter	7
Byggnadshistorik med relevans för ärendet.....	7
Utförda åtgärder.....	8
Kulturhistorisk bedömning av utförda åtgärder.....	16

Sammanfattning av utförda åtgärder

Arbetena har bestått i renovering av fönster i Tyresö kyrka i en andra etapp och har avsett långhusets fönster. I samband med fönsterrenoveringen har fönsternas masverk av sandsten renoverats.

Administrativa uppgifter

Objekt: Tyresö kyrka

Socken: Tyresö

Kommun: Tyresö

Landskap: Södermanland

Arbetshandlingar: Tyresö kyrka, Program för renovering av fönster och fasad, etapp 2, Krister Berggren Byggkonsult AB.

Länsstyrelsens beslut: 2041-02-82746, 433-05-21456

Byggherre/beställare: Svenska kyrkan i Tyresö

Byggledare/arkitekt: KB Byggkonsult, Krister Berggren

Konsulter: Ebbalund byggnads AB

Entreprenörer: Ebbalunds Byggnads AB

UE: Prolithos AB

UE: T Ytskiksmåleri

Antikvarisk kontrollant: Stockholms läns museum, Lisa Sundström

Byggnadstid: mars-oktober 2007

Antikvarisk slutbesiktning: 2007-10-26

Byggnadshistorik med relevans för ärendet

Tyresö kyrka uppfördes under åren 1638-40. 1866 ersattes kyrkans äldre blyspröjsade fönster ut mot nya träbågar av ek som troligen målades vita. 1933 försågs fönsterna med innerbågar och sakristians fönster förnyades. Samtidigt målades fönsterna om efter förslag av arkitekten Erik Fant. 1977-78 målades fönsterna om i grön umbra. Under 2005 renoverades tre korffönster, ett västfönster och sakristians fönster (se läns museets rapport 2005:25).

Utförda åtgärder

Arbetena har avsett långhusets sex fönster, tre åt norr och tre åt söder. Arbetena har i huvudsak utförts som i etapp 1. Då bågarna var kraftigt rötskadade har de nedre rektangulära bågarna nytillverkats lika befintliga.

Gamla och nytillverkade nedre bågar i Ebbalunds verkstad. Bildnr: lp20070189. Foto: Lisa Sundström

De övre bågarna har renoverats så tillvida att rötskadade delar har ersatts med nytt virke. Nyttillverkning av bågar har utförts med fransk ek och de övre bågarnas virke har renoverats med polsk ek.

Rötskadade delar i de övre bågarna har ersatts med nytt virke. Bildnr: lp20070190 . Foto: Lisa Sundström

Rötskadade delar i de övre bågarna har ersatts med nytt virke. Bildnr: lp20070191. Foto: Lisa Sundström

Skarvning av virke i de övre bågarna. Bildnr: lp20070192. Foto: Lisa Sundström

Infästningsbultar med för korta gängor har förlängts. Bildnr: lp20070193. Foto: Lisa Sundström

Fönsterbultar/infästningsbultar som med för korta gängor har förlängts genom insvetsning av mellanbit då fönsterbågarna flyttats ut 3-4 mm.

Skador i fönsternas masverk av sandsten i samband med fönsterreoveringen lagats och konserverats. Där masverket haft större skador har hela bitar ersatts med ny

sten som lågerhuggits för hand i överensstämmelse med omgivande ytor. Gamla misspyrdande lagningar och mindre skador lagats med stenlagningsbruk.

Exempel på skadad sandsten i masverket som ersatts med ny sten. Bildnr: lp20070198. Foto: Lisa Sundström

Exempel på gamla och trasiga lagningar som har lagats. Bildnr: lp20070197. Foto: Lisa Sundström

*Missfärgad sandsten i masverk har tvättats.
Bildnr: lp20070203. Foto: Lisa Sundström*

*Stångjärn har rengjorts och målats med mönjerfärg.
Bildnr: lp20070194 . Foto: Lisa Sundström*

Det norra fönstret vid predikstolen gick inte att ta ur då det är förbyggt av sakristian. Bågarna bedömdes vara i bättre skick än i övrigt varför bågarna har renoverats på plats. I fönstrets masverk har i den övre delen skadad sten förankrats med rostfritt stål.

Lös sten i masverk som förankrats med rostfritt stål. Bildnr: lp20070197 . Foto: Lisa Sundström

Ny sandsten i masverk. Bildnr: lp20070199. Foto: Lisa Sundström

Efter nytillverkning och lagning har bågarna målats lika fönsterna renoverade i etapp 1 i kulör 2C-39, brun umbra, i enlighet med Riksantikvarieämbetets linolfjärgslikare av fabrikatet Ottossons linolfjärg.

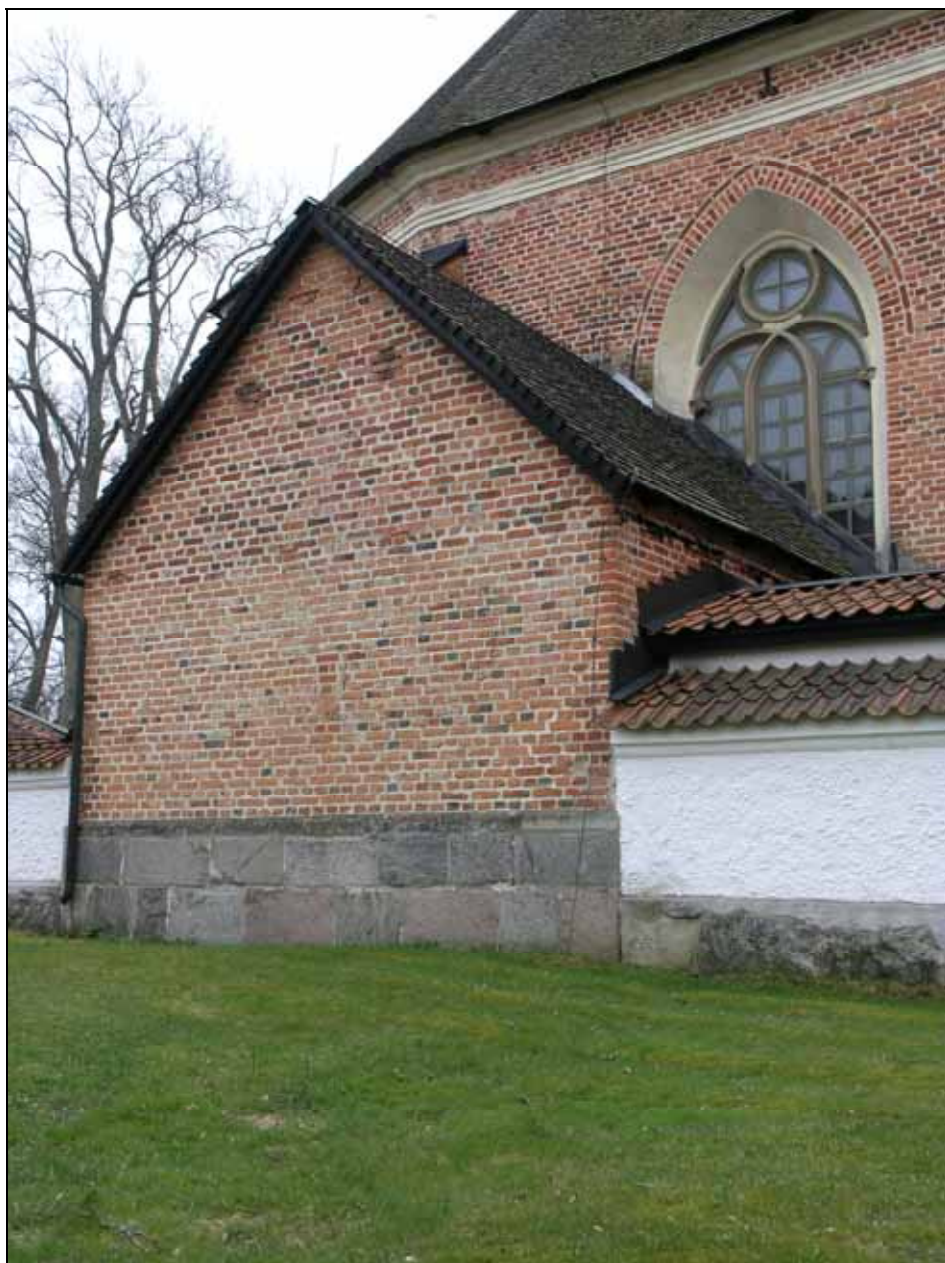
Skador i fönstersmygarnas puts har upplagats med kalkbruk och färgats in med kalkfärg i överensstämmelse med omgivande ytor.

*Fönster efter nytillverkning och renovering i långhusets södra sida. Bildnr: lp20070200 .
Foto: Lisa Sundström*

*Fönster efter nytillverkning och renovering i långhusets norra sida. Bildnr: lp20070201.
Foto: Lisa Sundström*

Norra sidans östligaste långhusfönster fick renoveras på plats. Bildnr: lp20070202. Foto: Lisa Sundström

Kulturhistorisk bedömning av utförda åtgärder

Arbetena är väl utförda i enlighet med antikvariska krav och i enlighet med länsstyrelsens beslut.